

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 35.

V Ljubljani, v soboto 29. avgusta 1903.

Letnik VIII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrto leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo: rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravnistvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravnistvo sta v Ljubljani Stari trg štev. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Več dela.

Iz Hrvatske.

Poslednja sednica eksekutivnega odbora stranke prva je dala povod, da je nastal zopet prepir med njo in čisto stranko prava, ki od nedavna nazivlje svoj organ „Hrvatsko Pravo“, novine hrvatske stranke prava. Hrvatska stranka prava je v zadnji sednici popolnoma obsodila izjave novega bana ter pozivlja ves hrvatski narod, da složno in požrtvovalno brani prava hrvatskega naroda tudi proti noveji vladi, a ne samo z besedo, nego z delom, in sicer z resnobnim delom. „Hrvatsko Pravo“ pa je od tega časa neprenehoma pisalo le v slogi med hrvatskima strankama, in vendar ni stranka čistih ravno nič storila za slogo, če ravno je imela za to dosti časa od 29. prosinca, ko ste se združile nekdanja stranka prava in „Obzorova“ stranka. Obe ti stranki sta se točno držali sklepa od 29. prosinca ter se tudi ravnata po njem v svojem delovanju. Stranka čistih pa vedno zatrjuje, da se ne more ločiti od svojih poprešnjih tradicij ter hodi svoja pota. Proti temu ravnanju se je odločno izjavil reški „Novi List“ ter hudo napadal dr. Franka, češ, da on dela le zmešnjave v opoziciji, a tudi včerašnji „Obzor“ se je izjavil nezadovoljno s ponašanjem stranke čistih ter odločno zahteva, da naj se ne piše toliko po „Hrvatskem pravu“ o slogi, katere očitvidno noče stranka čistih. Pri takšnih okoliščinah, kakršne so sedaj na Hrvatskem, se mora pa od vsake domoljubne stranke zahtevati, da ne vpije po slogi, marveč po delu, ki ga je odveč za vse stranke, ki mislijo in čutijo domoljubno.

Hrvatska stranka prava ne zahteva od čistih, da se zedinijo, pač pa zahteva od njih, če so zares domoljubna stranka, dela in sicer složnega in resnobnega dela. A glavno delo je sedaj za vse stranke boj proti mažarstvu in dosedanjemu zistemu.

S spremembo osebe na banski stolici se ni spremenil zistem, ostalo je vse pri starem, in mažaronstvo hoče še dalje zapovedovati na Hrvatskem. Proti temu mažaronskemu zistemu naj se vojuje vsak, kdor želi Hrvatskeji obstanek in napredek, kajti šele s padom mažaronskega zistema se bodo povrnila Hrvatskeji bolji dani.

Med take bojovníke pa mora spadati vsak Hrvat, a če tudi ni član nobene stranke, samo dela naj složno z njimi, da se doseže pravi cilj. Tako na primer eden najboljših hrvatskih parlamentarcev dr. Urbanić zdaj ne spada v nobeno stranko, ker se ni hotel priključiti hrvatskeji stranki prava. To je priznal sam javno, a tudi navedel razloge zakaj se ni zedinil, na zadnjem shodu v Rogatcu, ker se ni upal zbrati svojih volivcev v Pregradi na Hrvatskem radi poznatih odnošajev. Dr. Urbanić je tega mnenja, da je sedaj prva skrb hrvatskega naroda, da obrani proti mažarskemu šovinizmu ono, kar je Hrvatom zagotovljeno v poznatej nagodbi. O zedinjenju hrvatskih dežel, kar je glavna točka stranke prava, pa zdaj ni mogoče razpravljati. Najprej je treba ohraniti ono, kar nam gre po postavi, potem šele se more dalje poseči.

Mi se z odličnim domoljubom ne bomo glede njegovih izjav prepirali, toda to stoji, da brez zedinjene domovine ne morejo biti Hrvatom zagotovljene one pravice, ki so zapisane v onej nagodbi. Proti mažarskemu šovinizmu in impecijalizmu morajo Hrvati postaviti svoje zakonite zahteve o zedinjenju hrvatskih dežel, saj se te pravice nahajajo glede Dalmacije v samej nagodbi označene. Le pogledajte, kaj vse Mažari ne zahtevajo in koliko se oni drže nagodbe med Avstrijo in Ogrsko. In s složnim delom se še marsikaj dosegle, kar presega daleč njihove pravice po onej nagodbi. Sicer pa moramo priznati da bi bilo pri nas na Hrvatskem v političnem pogledu mnogo bolje, ko bi se vsi političarji tako resnobno zavedali svojega položaja in svo-

jih dolžnostij, kakor dr. Urbanić. Tudi on pozivlje vse neodvisne može na odločno delo, da se povrnejo Hrvatskeji bolji dani.

Če si pravi domoljub, ne vprašaj, katere si stranke, nego vprašaj, kaj si storil za napredek svoje domovine. Sloga pride sama od sebe, ni treba je iskati. Iščejo jo samo oni, katerim ni stalo do pravega dela, ali pa, da s tem upitjem po slogi pokrivajo svoje sepreratne tendencije.

Bratska društva!

Dne 6., 7. in 8. septembra vrši se v Gradcu na Štajerskem praktični socijalni kurz za delavce. Želeti je, naj bi se tega praktičnega kurza udeležili tudi mnogi slovenski delavci in njih prijatelji in se tako navdušili za praktično delo na krščansko socijalnem delavskem polji. Ker je dnevni red važen ne samo za delavska društva, zato podpisani odbor slovenske krščansko socijalne zveze svojim članom najtopleje priporoča, da pošljejo na ta kurz vdeležnike, ki se bodo brez dvojbe na njem mnogo naučili, pa tudi navdušili za praktično delo na krščansko soc. organizatorskem polji. Vspored je sledeč:

Dne 6. septembra ob 10. uri dopoldne otvoritev.

1. Kršč. socijalni, socijalno demokratski in nemško nacionalni delavski program.
2. Naloge kršč. del. društev.
3. Avstrijsko delavska varstvena zakonodaja.

Dne 7. septembra:

1. Avstrijski društveni in zborovalni zakon.
2. Nasprotni napadi na versko in socijalno delo katoliške cerkve.
3. Naša mladeniška društva.

Popoldne v ponedeljek so izleti v graško okolico.

Nadangel Gabrijel.

(Legenda).

Bila sta enkrat dva zakonska, zelo bogata, ki pa nista imela otrok. In prosila sta Boga, naj njima da potomca.

Enkrat se je sanjalo obema hkratu, da bosta imela sina, vendar ko mu bo dvajset let, da bo obešen — toda ime mu naj bo Jožef.

Čez nekaj časa se je zares rodil davno pričakovani sin. Ko je odrastel, dala sta ga v šolo, a bil je zelo pobožen. Vendar čim starejši je bil sin, tem otožnejša sta mu bila roditelja. Njega je to zelo mučilo, ker je videl svoja roditelja zmerom žalostna. Enkrat si je namenil, da mora poizvedeti vzrok, čemu sta vedno tako otožna, saj njima doslej še ni prizadel nič slabega; ako mu ne povesta, pa pojde po svetu. Roditelja sta postala radi tega še bolj žalostna; jokala sta se, toda vzroka mu le nista hotela povedati. Sin se torej na noben način ni dal odvrniti od potovanja, in napravljal se je na pot. Roditelja sta mu jokaje pripravila za na pot, dala mu mnogo denarja, ker sta bila bogata in drugih potrebnih reči.

Mladi Jožef je torej odšel po svetu. Ko je tako odšel in se bližal velikemu mestu, pritepel se je od nekod mlad človek ter klical za njim: „Jožef! Jožef!“ On je hotel iti vsekako le na-

prej, toda neznanec kliče za njim: „Jožef, čakaj vendar!“ Jožef končno obstane, ter počaka mladega človeka. Toda, ko se mu ta približa, mu reče: „Odpusti, jaz sem se zmotil, mislil sem si, da je to moj prijatelj Jožef, ki se mi je tu v mestu zgubil. Toda to nič ne de; ker sem uganil tvoje ime, pojdiva skupaj. Meni pa je ime Gabrijel.“ Jožef je v to privolil in šla sta dalje skupaj.

Polagoma se je bližal večer in takrat je rekel neznanec Jožefu: „Veš kaj, denarja imava dovolj, pojdiva torej prenočevati v najsijajnejšo gostilnico mesta. Saj imava s čem plačati.“ Jožef je privolil tudi v to.

Prišla sta torej v najsijajnejšo gostilno, se navečerjela in najela si dve sobi za prenočišče. Po večerji sta se prijatelja ločila, sleherni je šel v svojo sobo. Ježef v svoji sobi dolgo ni mogel zatisniti očesa, premišljeval je marsikaj, tudi o tem novem prijatelju, če bi ga mar ta ne hotel zapeljati v kako nesrečo. Moralo je biti že okoli polnoči, ko je prišel Gabrijel trkat na Jožefove duri, ta se mu takoj oglasi, ker še ni spal. Gabrijel pride k njemu in mu reče:

„Veš kaj, ta gostilničar je zelo bogat človek, okradiva ga, v to vrečo pobereva njegove zlate in srebrne reči. Saj tega ne bo nihče vedel a potem se bova lahko vozila kot velika gospoda po svetu.“

Jožef se je zgrozil nad tem in prosil Gabrijela, naj bi tega ne storil, ker bi vtegnilo biti slabo. Toda ta je ostal trdovraten, ni se dal odvrniti od svojega namena.

„Ako tega nočeš storiti ti, pojdem pa jaz!“ In odšel je od Jožefa.

Komaj je Gabrijel odšel, skočil je Jožef skozi okno, ter prestrašen pozabil celo klobuk in torbo v gostilnici. Toda ni bil še daleč proč od mesta in že jame klicati Gabrijel za njim noseč njegovo torbo in klobuk, na hrbtu pa vrečo z vkradenimi reči.

„Vidiš, ti bedak!“ reče, kazajoč mu ukradene zlate in srebrne reči, „kaj se nama je zgodilo?“

Ko je Jožef vse to videl, je od strahu omedlel in padel na tla. Čez nekaj časa, ko se je zopet zavedal, kje se je našel? — v ječi z Gabrijelom. In jel je hudo oštevati tovariša radi tega, da je to učinil. „Sedaj nama predel“ je dejal.

Toda Gabrijel ga je zagotavljal, da se njima ne zgodi ničesar.

Ni trajalo dolgo, kar prideta gostilničar in njegova žena ter prosita mlada človeka, naj njima odpustita, da sta ju dala zapreti, ker njima ničesar ne manjka in da se je njima le sanjalo, da sta bila okradena. In povabila sta ju nazaj v gostilnico ter ju dobro pogostila.

Zvečer predavanje o potrebi in nalogah kršč. strokovnih društev.

Torek dne 8. septembra:

1. Notranja organizacija in smotri kršč. strokovne organizacije.

2. O krščanskih društvi za delavke in njih naloge.

3. Delavsko zavarovanje za slučaj bolezni in nezgod.

Vsakdo, ki se hoče vdeležiti socialnega kurza, naj naznani pismeno svojo udeležitev. Pismu naj priloži znamk za 70 vin., za vstopnico. V pismu naj se tudi naznani, če želi udeleženec ceneno stanovanje, da mu je pripravljali odbor preskrbi. Vsa pisma, ki se tičejo tega kurza, naj se naslove na: Kristijan Fischer Gradec, Schönaugasse 64. Kurz se vrši v dvorani katoliškega društva za mojstre v Gradcu, Pfeifergasse.

Krščansko socialen pozdrav!

Odbor slovenske-krščansko-socialne zveze v Ljubljani.

Poročila iz mest in trgov.

Iz Idrije, 22. avgusta. Prejšnja „Jednakopravnost“ je oponašala, da sinovi klerikalcev pri našem rudniku prej službo dobe, kot liberalci, zadnja številka socialnodemokratskega „Naprej“ isto pogreva. „Med tem ko sinovi soc. demokratičnih starišev zaman čakajo na svoj posel, dobe ga klerikalnih starišev sinovi dosti brzo. Zakaj? Ponižnost, udanost, slepa pokorščina . . .“

Mi smo takrat zavrnil „Jednakopravnost“ in kazali na dejstva, da je ravno nasprotno resnica, sedaj moramo isto potrditi nasproti demokratom. Pri vsprejemu novega uslužbenca določujeta najprvo naša rudarska zdravnik. Kdor ni zadosti trden in močan za delo pri rudniku, ne bo sprejet po novih določilih. To pa preiščeta zdravnik in ker nista pristaša naše stranke, pač ni pričakovati, da bosta sinove naših protežirala. Naša direkcija zatrjuje, da sprejme nove moči najprvo iz med onih, ki so brez očeta ali matere, ozira se na one družine, kjer še nobeden sin ni pri stalnem delu. Da bi se ravno ona kaj ozirala na našo stranko nismo opazili še do sedaj, in ravno letos, ko je šest rudarjev poslala v šolo za paznike, ni odbrala niti enega iz katoliške stranke. Po rudarskih pisarnah so nameščeni pristaši raznih strank, a eno pisarno poznamo, ki nima nobenega pisarja iz katoliško narodne stranke. To so gola fakta, ki se ne dajo odreči, to je resnica, katere ne utaji pisarenje in zabavljanje liberalnega ali demokratskega lista.

Ponižnost in pokorščina bi bila vzrok, da se na naše ozira, pravite. Demokrati, na kaj se

pa vi ozirate pri vsprejemu novih uslužbencev? Ko je bilo treba nastaviti nekaj prodajalk v vašem konsumu, katere ste si pa izbrali? Ravno one, ki so kazale ponižnost in pokorščino — dekleta iz Marijine družbe. Ena je pa vaše bolj oblastno zahtevala biti sprejeta, a ste jo ovrgli, češ, ako se že sedaj tako zapovedovalno vede, kaj še le potem, ko bo stalno v našem krogu!

Gospod Kristan, vi ste še premalo časa v Idriji, da bi poznali vse razmere. Toraj le bolj natančno poprašajte svoje pristaše, da ne boste v svojem listu onega očitali drugim za greh, česar se je vaše vodstvo samo zadolžilo.

Iz Idrije, 20. avgusta. „Tako-le plačujejo učeniki vere svoje delavce!“ zdi se neki sodrug v novem našem lokalnem listu „Naprej“, ko je opisal, kaka krivica se je zgodila zvonarjem pri raznih cerkvah v Idriji o priliki papeževe smrti. Dobili so namreč „plače“ le 4 krone in cerkovnik pri podružnici sv. Antona samo eno krono za deveturno zvonjenje. In cerkovnik pri sv. Antonu je moral celo s tremi zvonovi zvoniti. Pri prvih je prišlo le 11 vinarjev za eno uro, pri zadnjih samo pet in pol vinarja. To se res pravi delavcem in najemnikom zaslužek zadrževati ali ga utrgovati.

To je ob kratkem pritožba v socialnem listu „Naprej“. Kaj je vendar na tem resnice, bo kdo vprašal? Poglejmo!

Pri mestni župni cerkvi imajo zvonarji mesečno plačo, za vse oficijelno cerkveno zvonjenje in pri podružnici sv. Antona ima cerkovnik za pometanje in vse oficijelno cerkveno zvonjenje prosto stanovanje, hišo, v kateri sam gospodari in ni nobene druge stranke. Da ta plača ni slaba, kaže dejstvo, da se vselej, kadar je izpraznjeno to mesto, veliko družinskih očetov ponudi, ki bi radi za to plačo sprejeli mali trud pri cerkvi. Ni čudo! V Idriji manjka stanovanj in biti v celi hiši sam svoj gospodar in ne imeti kake sitnosti z drugimi stanovalci je precej vabljivo, saj delo za brezplačno stanovanje ni veliko. Pride čas, ko je pri vseh cerkvah malo zvonjenja, a zopet se pripeti, da je treba pogostejše prijeti za vrv. Tako je povsod in pri soc. demokratih gotovo ne drugače. V njih obnem konsumnem društvu je kaki dan veliko več opravila, kakor kateri drugi dan in na denarski t. j. 18. dan vsakega meseca je gotovo trikrat toliko opravka in napornega delovanja, kakor kateri drugi dan v mesecu.

Opravilo cerkvene slovesnosti za umrlega papeža, vrhovnega poveljarja katoliške cerkve, gotovo spada v cerkveno področje, to je vsakateri dolžan brezplačno na svojem mestu opraviti svoj posel. Tako je bilo po vsem katoliškem svetu, enako tudi v Idriji. Dekan je moral zastopnik opraviti slovesno zadušnico, kaplana brezplačno azistirat, organist ni zahteval radi orgljanja posebnega plačila, in tudi cerkovniku se

ni za več dela naklonila posebna nagrada. To spada v njegovo šitho, da po idrijsko govorimo. Enako tudi zvonarjem, kot cerkvenim uslužbencem, se ni moglo dati radi tega kako plačilo, ker plačilo dobijo mesečno, ali kakor cerkovnik pri sv. Antonu živa brezplačno stanovanje za cerkveno zvonjenje.

A ko se drugim ni dala radi tega kaka plača ali nagrada, spomnilo se je vendar zvonarjev. Za izvanreden trud, če tudi strogo cerkvenega značaja, prisodila se jim je nagrada. Povdarjamo še enkrat, ne kot plača, temuč le kot neko priznanje za več dela.

Delate demokrati drugače? Za izvanreden trud na 18. dan vsakega meseca ne dajete svojim uslužbencem ne izvanredne plače, ne posebne nagrade. Vi pravite, to spada v njih „šitho“, zato so mesečno plačani. Le kadar imate z moko več opraviti, daste onim, ki težke žaklje vzdigujejo in prenašajo liter vina za poboljšek. Kaj bi vi rekli svojim ljudem, ki bi se ravnali po načinu, katerega klerikalcem očitete v svojem listu, ko bi kateri se pritožil: en kozarec vina dobim, ki velja komaj 5 krajcarjev za tako težko poslovanje. Hitro bi mu vi odgovorili: za to dobiš svojo plačo ob določenem času, ako nisi s to nagrado zadovoljen in boš godrnjal čez našo dobro voljo, ti bomo pa še to odtegnili.

Toraj gospoda okoli „Naprej-a“ pozor! Ako vi razločujete med plačo in priznanjem, med stalno mezdo in nagrado, ne spodtikajte se, ako tudi drugi enako ravnajo.

Domače novice.

Sestanek krščansko-mislečega učiteljstva in dijaštva se je vršil pretekli torek v Ljubljani. Na sestanku se je videlo, da so se vrste katoliškonarodne inteligence v teh dveh stanovih silno pomnožile, zato „Narodovci“ pihajo jeze. Učiteljstvo je ustanovilo „Hranilnico in posojilnico slovenskih učiteljev“. Dijaštvo in učiteljstvo je imelo skupen manifestacijski shod za slovensko vseučilišče. Na shodu so bile sprejete naslednje resolucije: 1. Slovensko katoliško akademsko dijaštvo, združeno s katoliškim učiteljstvom „Slomškove zveze“, zbrano na svojem petem sestanku dne 25. avgusta 1903, zahteva, da se čim prej ustanovi v Ljubljani slovensko vseučilišče. Takoj pa naj visoka vlada ustanovi pravno fakulteto in prizna ljubljanski bogoslovnični značaj in pravico bogoslovne fakultete ter s tem pokaže, da ima resno voljo, ustanoviti polagoma celo vseučilišče. 2. Slovensko katoliško akademsko dijaštvo priznava sicer avstrijskim Italijanom pravico do lastnega vseučilišča, protestira pa kar najodločneje proti temu, da bi se laško vseučilišče ustanovilo na slovenskem ozemlju v Trstu ali Gorici. 3. Slovensko katoliško akademsko dijaštvo izraža jugoslovanskim poslanecem priznanje za njihov trud, da se ustanovi v Ljubljani slovensko vseučilišče, ter izraža nado, da bodo i v bodoče delali z vsemi silami na to, da se čim prej to vprašanje za nas ugodno reši. 4. Slovensko katoliško akademsko dijaštvo izraža nado, da bodo vsi slovenski akademiki brez razločka složno nastopali v tem važnem narodnem vprašanju. 5. V Ljubljani naj se skliče v najkrajšem času, najkasneje v prihodnjih velikih počitnicah shod vseh slovenskih akademikov z edinim programom: slovensko vseučilišče v Ljubljani.

Naši shodi. V nedeljo je imel deželni poslanec dr. K r e k shod na Jesenicah. Sprejete so bile naslednje važne resolucije: 1. Javen shod na Jesenicah soglasno protestira odločno proti vmešavanju avstrijske birokracije v svobodno volitev papeža. 2. Odobrava postopanje katol. narodne stranke glede splošne, tajne in direktne volivne pravice. 3. Odločno zahteva, da se zakonitim potom uvede brezpogojen nedeljski in prazniški počitek. 4. Zahteva, da se izvrši pravična preosnova zakonov, tičečih se delavskega varsiva in zavarovanja; zahteva dostojno in zadostno delavsko starostno pokojnino. 5. Naroča se katoliško narodni slovenski delegaciji, da odločno zahteva izvršitev predlogov današnjega shoda. Z živijo klici na cesarja se je zaključil ob 5. uri popoldne krasni shod. Navzoči soc.

Drugega dne proti večeru sta prišla zopet v drugo mesto, kjer sta si poiskala, kakor poprej, najsijajnejšo gostilnico za prenočišče. Gostilničar je imel dva ljubezniva otroka, ki sta skakala okolo Jožefa in mu poljubovala roko, on njima je obljubil, da jima prinese vsakovrstnih igrač, kadar se vrne. Gabrijela otroka nista hotela niti pogledati.

Po večerji sta se mlada človeka ločila, sleherni je šel v svojo sobo spat. Jožef znovi ni mogel spati, marveč je le premišljeval o Gabrijelu, kakšen človek je to, ki ga hoče gotovo zapeljati na slabo pot. Namenil se je, da se ga mora otresti. Ko je tako premišljeval, stoji tu zopet pri njem ter mu reče:

„Dobro, da še ne spiš. Vidiš, Jožef, meni ta gostilničarjeva otroka nikakor nista po godu. Ko sva večerjala, sta skakala le okoli tebe in ti poljubovala roke, a mene nista hotela niti pogledati. Meni to zelo mrzi, torej ju še v tej noči zakoljem z nožem.“

Jožef je zaboga prosil prijatelja, naj tega ne stori, češ, da ju to utegne veljati življenje.

Toda ta se za to ne zmeni, marveč gre, da izvrši, kar se je bil namenil.

Med tem časom je skočil Jožef skozi okno ter v strahu pozabil na vse, kar je imel v gostilnici.

Komaj je dospel Jožef ven iz mesta, je že klical Gabrijel za njim: „Jožef, čakaj!“ nesoč pozabljene reči Jožefove in krvavi nož.

Ko Jožef nož zagleda in mu prijatelj jame praviti o umoru gostilničarjevih otrok, je omedlel in padel na tla. Ko se je zavedel, ni vedel, kako je prišel v ječo, kjer sta bila zopet skupaj z Gabrijelom. Jožef ga začne zopet hudo oštevati, govoreč mu, da ju sedaj smrt ne mine. Gabrijel ga je zagotavljal, da se njima ne zgodi ničesar.

Zares, drugo jutro zarano pride gostilničar v ječo ter prosi mlada človeka, naj mu odpusti njegovo prenapetost, da njima je provzročil to nepriliko, kajti njemu se je le sanjalo, da sta bila otroka umorjena, ki pa sta živa in vesela. Povabil ju je, naj ju gresta pogledat. Otroka sta vesela pritekla Jožefu naproti, ter ga zahvaljevala za igrače, ki jih jima je obljubil in tudi poslal. Jožef je stal kakor od strele zadet, niti svojim lastnim očem ni verjel, kajti dobro mu je bilo znano, da je otrokoma obljubil igrače, toda doslej njima še ni dal ničesar, ta pa ga zanje toliko hvalita, a sleherni od nju je imel trak okrog vratu.

Zapustila sta tudi to mesto. Gabrijel potoma reče Jožefu: Vidiš, ali mi sedaj verjameš že vse? In Jožef mu obljubi, ga v vsem ubogati.

(Konec sledi).

demokratije ga niso motili, ampak še odobraval. Naj bodo dosledni!

Volitve v ljubljansko trgovsko bolniško blagajno, ki so bile v nedeljo, so se vršile s popolnim porazom nemške stranke, ki si je toliko prizadevala, da bi dobila to važno društvo v svoje roke. Vkljub temu, da so zbornali nemške člane od vseh strani, so tako žalostno pogoreli, da jih mora biti naravnost sram. Ko so videli, da je ves njihov napor zastoj, se niti upali niso iz kazine, kjer so se utaborili. Izvoljeni so sledeči — slovenski odborniki: Lilleg 165, Šarabon, 164, Mejač 163, Jebačin 131, Trček 125, Knez 124, Anderwald 121 in Magdič 119. Izmed starih „nemških“ odbornikov je voljen samo Treun s 161 glasovi. Dosedanji predsednik Mayer je dobil samo 44 glasov. Vsa čast vrlim slovenskim trgovcem in njihovim uslužbencem, ki so pokazali, da si ne puste komandirati od par Nemcev, ki so mislili, da bodo s svojo zvijačo za hrbtnom velikanske slovenske večine gospodarili s slovenskim denarjem. Ti gospodje so se pač prepričali, da jim je za vedno odklenkalo.

Hinko Sirovatka v Ameriki. Znani hrvatski rodoljub, katerega je „konj — hejdrvarji“ tako iskreno zasledoval in ga želel dobiti za družbo vrlemu a nesrečnemu dr. Potočnjaku, je pokazal fige drvarju in njegovim hlapcem ter šel v Ameriko. Ondi potuje širom Zedinjenih držav ter proučuje gibanje tamošnjih Hrvatov. Prišel jih je politično organizovati ter pripravljati na jednotno delovanje za hrvatsko stvar. G. Sirovatki srčno čestitam, da je umel obdržati si svobodo ter pričakujemo od njega kot izbornega narodnega organizatorja in izvršnega govornika, da bode ameriške Slované (in ne le Hrvate) tako unél za mogočno slovansko unijo, da bode odmevalo iz bogate Amerike sem v našo siromašno Evropo. Živeli ameriški bratje! Živel Hinko Sirovatka!

Znamenito priznanje. Še nekoliko o aferi odvetnika dra. Brejca na sodišču v Celovcu. Tožba v dotični sporni stvari je bila uložena v nemškem jeziku. Dr. Brejc pa je hotel podati odgovor v slovenskem jeziku in je zahteval tudi, naj se njegove navedbe protokolirajo v tem jeziku. Na to je izjavil sodnik, da on tega ne umeje. Ko pa se je na to dr. Brejc skliceval na prakso, ki velja drugod, je sodnik konstatiral v razpravnem zapisniku, da na okrajnem sodišču ni nobenega sodnika, ki bi znal slovenski.

Otvoritev „Društvenega Doma“ pri Devici Mariji v Polju bo, kakor smo že kratko omenili, dne 30. avgusta 1903, ob polu 3. uri popoldne. Vspored je naslednji: A. Blagoslov: a) zaščitnika „Društvenega doma“, namreč kipa presv. Srca Jezusovega. Sledi primerna pesem. b) „Društvenega Doma“. Sledi primerna pesem. — B. Slavnostno zborovanje: a) pozdrav došlih društev in gostov, b) slavnostni govor. — C. Veselica v društveni dvorani s sodelovanjem tamburaškega zbora „Izobraževalnega društva“ v Mekinjah pri Kamniku. — Sv. Roza Limanska. Igrokaz. Vstopnina: Sedeži I. vrste 2 kroni. Sedeži II., III. in IV. vrste 1 krono, ostali sedeži 60 vin. Stojišča 30 vin. Preplačila se hvaležno sprejemajo. Po dokončanem vsprejemu prosta zabava s tamburanjem, petjem in šaljivo loterijo v korist „Društvenemu Domu“. Vstop k prosti zabavi je prost.

Sinoda lavantinske škofije se je pričela dne 14. avgusta jako slovesno. Udeležuje se je 218 duhovnikov.

Provincijalom kapucinske provincije na Štajarskem, Primorskem in Kranjskem je zopet izvoljen o. Edvard Bervar.

Vojaške vaje se končajo 6. septembra. Od vseh strani prihajajo pritožbe proti letošnjemu trpinčenju vojakov. Posebno z rezervisti se baje postopa zelo brezobzirno, da jih je že več nevarno obolelo.

Slovenec okolu sveta. G. J. Klemenčič iz Šiške pri Ljubljani. Amerikanski „Mir“ poroča o njem, da je potoval iz Amerike na Filipine, od tam preko Japonskega na Kitajsko, odkoder je potoval v Evropo in potem zopet nazaj v Ameriko. Povsod se je mudil toliko časa, da se je seznanil z glavnimi znamenitostmi dotičnih zemlj.

Obrtni inspektorat v Ljubljani. Že zdavnaj je vlada obljubila, da bo ustanovila za Kranjsko

obrotni inspektorat in sicer bi bil moral biti imenovan obrtni inspektor že s 1. avgustom. Vednemu drezanju slovenskega časopisja se je zahvaliti, da je končno le imenovan obrtni inspektor in sicer Ivan Santrčiček, dosedaj obrtni inspektor v Kraljevem Gradcu. Komisar pri obrtnem inspektoratu v Gradcu Josip Koschia je prideljen ljubljanskemu inspektoratu.

Na Bledu zidajo novo cerkev v gotičnem slogu po načrtih slovečega graditelja Friderika barona Schmidta. Stavbenemu odboru na čelu je knez Ernst Windischgrätz. Ta odbor nabira darove za zgradbo, da bi župljane obvaroval troškov. Odbor se nadeja, da izvrši svojo nalogo do prihodnjega leta, ob 900letnici, odkar je cesar Henrik podaril Bled briksinskim škofom.

Glasovito bojno društvo „Südmark“ bo imelo letos svoje glavno zborovanje na slovenskih tleh, v Slovenjem Gradcu. Umestno bi bilo, ako bi Slovenci istega dne in istotam priredili protesten shod. Če je sovražniku dovoljeno, da udara v naše zemlje in snuje tu načrte v našo pogubo in uničenje, mora biti dovoljeno tudi Slovincu, da se brani — v svoji hiši.

V Cerknem se prihodnji mesec t. l. slovesno otvori novi „Gospodarski Dom“, katerega je zgradilo kmetijsko društvo v Cerknem. Novo poslopje je zlasti namenjeno za mlekarico kmet. društva. Mlekarniški prostori so urejeni po najnovejšem slogu švicarskih in danskih mlekar, stroje na par je preskrbela akcijska družba „Alfa-Separatov“ iz Dunaja. Mlekarnica, katera je že sedaj lepo razvita, zadobila bode svojo popolnost v novih prostorih, kateri popolnoma odgovarjajo vsem zahtevam novodobnega mlekarstva. Urejeni so tudi potrebni prostori za izdelovanje in skladišča sira, hladilniki in ledenica kopelj itd. Sploh lahko rečemo, da bode cerkljanska mlekarica najpopolnejša in je že sedaj najbolj razvita v naši deželi. To je pač lep napredek v gospodarskem oziru. Na dan otvorjenja „Gospodarskega Doma“ se priredi popoldan velika ljudska veselica z sodelovanjem cerkljanske „Narodne čitalnice“ s petjem in godbo; zvečer pa priredi čitalnica samostojen koncert v prostorih g. Kobala. Opozarjamo že naprej kmetijska in druga društva na to slavnost, posebno one, kateri se zanimajo za mlekarstvo in sploh za gospodarsko vprašanje. Natančen vsprejem objavimo ob svojem času.

Skrivnosten slučaj. Prošlo sredo je prišel strojevodja juž. železnice Jakob Vračko opoldne na svoj dom v Rojanu pri Trstu. Vrata je našel zaklenjena in jih je moral vlomiti. Ko je vstopil, je videl svojo ženo ustreljeno na postelji in zraven je ležal vojaški revolver, last v isti hiši stanujočega nadporočnika 97. polka Sigfrida Hellerja. Nadporočnik je šel ob 9. uri iz hiše in zaslišan ni vedel povedati, kako je prišel revolver v Vračkovo stanovanje. Ljudje v hiši so slišali en sam strel, a Vračko je izpovedal, da je on enkrat ustrelil za poskušnjo, če je revolver nabit. Vračko je tudi rekel, da je živel s svojo 23 letno ženo v jako srečnem zakonu. Vračkota so zaprli, ker sumničijo, da je sam svojo ženo ustrelil.

Ženo ubil. Dne 9. t. m. je v tukajšni bolnici umrla Ana Keber žena posestnika Štefana Kebra iz Sadinjevasi. Dne 26. julija sta pila v Ani Habičevi gostilni potem se pa okolu 1½10 ure odstranila proti domu. Nekaj časa potem se je Štefan Keber sam povrnil v gostilno, a videlo se mu je da je bil jako razburjen in preplašen. Drugo jutro je našla tovarniška delavka Marija Zupančič ko je šla v Št. Lenart k maši, na komaj 250 korakov od Svetkove gostilne odstranjeni stezi krvavo naglavno ruto, katero je pobrala in za bližnji grm vrgla. Doma je o tem dogodku povedala sestri. Ana Keber, katera je šla po ruto, jo sprala in spoznala kot last svoje omožene sestre Ane. Ko je potem prišla k nji na obisk povedala ji je sestra, da jo je mož z revolverjem ali pa s kamenom po glavi udaril. Sumljivo za Štefana Kebra je bilo tudi to dejstvo, da dokler je bila žena pri zavesti in je mogla govoriti ni nikoga k nji pustil, šele potem ko ji je govor zaprlo, jo je oddal v Ljubljansko deželno bolnico, kjer je umrla. Orožniki so Štefana Kebra aretovali in ga izročili deželnemu sodišču.

Okolu sveta.

Cesar v Budimpešti. Cesar sprejema v Budimpešti razne politike, da čuje mnenje o položaju z raznih strani ter se bo mogel končno odločiti, kdo bi bil oni mož, ki bi stopil na površje sedaj po padcu Khuenovem. 22. t. m. je cesar sprejel najprej ministra zunanjih del grofa Goluchovskega v posebni avdijenci. Pozneje so bili sprejeti bivša ministerska predsednika grof Julij Szapary in dr. Wekerle, finančni minister Lukacz in posl. Holossy. 21. t. m. sprejeti politiki so vsi cesarju razložili svoje mnenje o položaju in mu svetovali, naj ugotovi zahtevam glede armade. Cesar je rekel: „Jaz sem star mož in sem pač zaslužil, da se mi da mir. Jaz ne poznam nobenega vladarja, ki bi po tako dolgem vladanju in v taki starosti imel toliko skrbi kakor jaz. Tudi je cesar rekel: Čutim, da sem nervozen in bolan. — Vsi politiki, ki so bili potem pri cesarju, imajo utis, da cesar noče privoliti v nikake koncesije ali samo v prav majhne. Tudi se zopet raznaša govorica, da se hoče odpovedati kroni, katera vest pa se z merodajne strani energično dementuje. Avdijence pri cesarju se bodo vršile še tekom tega tedna. Sprejet je bil Weckerle, pozneje Lukacz, člani opozicije pa ne pridejo v avdijenco k cesarju.

Ogrska kriza. Cesar se je že danes vrnil iz Budimpešte na Dunaj. Vse je pričakovalo, da bo morda poveril dosedanega poljedelskega ministra Daranyja ali pa finančnega ministra Lukacza s sestavo novega kabineta. ali kakor se sedaj poroča, se je nadejati konec krize šele sredi septembra, ko se cesar po velikih vojaških vajah vrne v Budimpešto. Opozicija je svoje zahteve formulirala baje tako-le: Vojaški novinci prisežejo na ogrsko ustavo; ogrski poveljni jezik, ogrsko državljanstvo častnikov v ogrskih polkih, posebni konkretualni status za ogrski del armade, posebna organizacija ogrskega vojaškega pouka, ustanovitev ogrskih vojaških akademij, ogrski jezik pri vojaških sodiščih, ogrske zastave in znamenja. Saj to res „ni“ veliko. Samo dobili bodo.

Vojaški novinci. Veliko zanimanje vzbuja vprašanje, ki je sedaj na dnevnem redu, ali bodo avstrijski vojaški novinci morali vstopiti s 1. oktobrom t. l. v vojaško službo ali pa morda še le pozneje. Vojno ministerstvo je že izdalo ukaz na vojaške oblasti, da se moštvo ne odpusti na dopust s 1. oktobrom, oziroma po končanih vojaških vajah. Sicer je naša vlada res vezana na enak sklep ogrskega državnega zbora v zadevi poklica novincev v prezentno službo, ali kakor se zatrjuje, si bo avstrijska vlada pomagala na poseben način. Ako bi je jeseni sklicani državni zbor ne hotel pooblastiti, da sme ne oziraje se na ogrske razmere poklicati novince pod orožje, ali ako bi se to ne moglo zgoditi do 1. oktobra, si bo vlada pomagala s § 14. in bo torej brez dovoljenja državnega zbora poklicala novince v vojaško službo. Ako se tako zgodi, potem tudi ne bo treba letošnjim dopustnikom služiti čez navadni čas. Kako dolgo bi v drugem slučaju morali služiti, ni povedano — „bis auf weiteres“.

Ruski car na Dunaju. Po najnovejših poročilih pride ruski car zadnje dni meseca septembra na Dunaj ter ostane tam kot gost našega cesarja 5 dni. Spremljal ga bode tudi minister za zunanje zadeve, grof Lamsdorf.

Papeževa tiara. Tiara je grška beseda, ki jo omenja že Herodot. Pomeni naglavno pokrivalo, kakor so jo nosili orientanci, posebno Perzijanci. Pozneje so nazvali tako tudi glavno pokrivalo rimskega papeža. Papeška tiara je bila spočetka bele barva, mitri podobne oblike in brez vsakih okraskov. Pozneje je dobila na spodnji strani ob čelu zlat rob, kateremu je dal papež Bonifacij VIII. obliko krone. Isti papež je prideljal še drug zlat kroni podoben obroč; Urban V. pridodal je še tretjo krono. Ob straneh visita dva trakova, na vrhu je pritrjeno državno jabolko s križem v znak, da krščanstvo vlada svetu. Izza papeža Pavla II. je prvi del škrlatne drugi modre, tretji pa zelene boje.

Rimski krojači pred papeževim izvolitvijo. Največ opravka med papeževim smrtjo in izvolitvijo novega papeža so imeli v Rimu krojači.

Treba je bilo v največji naglici napraviti žalne obleke za mnogobrojne domače in tuje duhovnike. Kakor znano, nosijo kardinali rudečo obleko, njihova žalna obleka pa mora biti vijoličasta. Papežev dvorni krojač pa mora vrhutega še izgotoviti tri bele papeževe obleke, in sicer eno majhno, eno veliko in eno sredno obleko. To pa zato, da se je novoizvoljenemu papežu vsaj ena obleka za silo prilegla.

Draga in kraljevi umor. Potujoča gledališka družba je predstavljala v Pasingu „Drago“ in „kraljevi umor“. V zadnjem oceni poslednjega dejanja, kateri predstavlja umor kraljeve dvojice, je sunil igralec, ki je predstavljal polkovnika Mašina, svojega kolega, ki je predstavljal nekega častnika z bodalcem v roko, da je morala posredovati sanitetna družba. Mnogo dam je omedleto pri tej naravni predstavi, drugi igralci pa so še pravočasno zapustili svoje prostore.

Macedonski dogodki. Veliko pozornost je vzbudilo po vsi Evropi dejstvo, da je poslala Rusija te dni jeden oddelek svojega vojnega brodovja v turško vodovje. Vsled tega gibati so se začeli tudi Angleži in druge države, ki so tudi poslali svoje vojne ladije proti turškemu obrežju, in vse je bilo mnenja, da intervencija Rusije prične hip na hip. Tudi ustaši so postali živahnejši, ko so zagledali v turškem vodovju ruske vojne ladije in začeli so vraznih vilajetih strašno razsajati. Mislili so namreč, da jim je Rusija že v resnici prihitela na pomoč, ali po najnovejših virih varali so se hudo, kajti rusko vojno brodovje odpluje baje že te dni iz turškega vodovja, ker je Turčija ugodila vsem ruskim zahtevam, tičočim se zadoščenja, katero je Rusija zahtevala zaradi umora konzula Rotskowskyga. V zadnjih dneh so ustaši porušili in sežgali 10 vasi. Vsled tega so pa turški vojaki tudi popolnoma uničili dve vasi ter pomorili v njih vse ženske in otroke, dočim so možje zbežali na gore ter se tam pridružili ustašem. Turški vojaki so strašno postopali, onemogle otroke in žene natikali so kar na kole. Ustaši so pri Monastiru popolnoma uničili jeden turški batalijon. Bolgarski listi ostro obsojajo postopanje Grške, katero postopanje je nedostojno kulturnega in krščanskega naroda in stokrat hujše od postopanja Turkov, kateri so pred par leti premagali Grke, a jih sedaj porablja za ovaduhe, za kar jih v bodoče brčkone plačajo z novimi batinami. Za rumunske pretnje se bolgarsko časopisje niti ne zmeni. Rumunija nima nikake pravice do Macedonije, ker je rumunsko nasilje tam tako neznatno, da je niti Turčija ne vpoštevata. Bolgarski listi trdijo, da Rumunija v macedonski zadevi ne postopa v svojem, marveč v imenu Nemčije in Avstrije, katerima na korist bi hotela Rusiji preprečiti pot do Carigrada; vsled tega se rumunska agitacija tiče Rusije in ne Bolgarije. V nedeljo so se vršili po vseh večjih bolgarskih mestih veliki ljudski shodi, na katerih so govorniki pozivljali narod, naj tudi proti vladini volji pomaga Macedoncem s tem, da organizira nove ustaške čete in da jim pošilja orožja in denarja. Po vseh shodih so ojstro napadali kneza Ferdinanda, na čegar naslov so vsiklikali: „Doli z Nemcem, ven s katolikom!“ Bolgarski odposlanec v Petrogradu, dr. Stankov, odpeljal se je h knezu Ferdinandu, ki prebiva sedaj na svojem posestvu Pusztamez v Ogrski. Oficijozni krogi zatrjujejo, da bo dr. Stankov poročal knezu o položaju in mu svetoval, naj se povrne v Bolgarijo, ker začenja agitacija proti Koburžanu postajati že silno nevarna. Te dni je med ruskim konzulom Mandelstamom in valijem v Bitolju prišlo do ojstrega spora. Vali je namreč pozval Mandelstama, naj prisostvuje eksekuciji morilca Halima, a Mandelstam je to odklonil. V nadaljnjem razgovoru je rekel Mandelstam, da bi on ne čakal kakor Rostkovski, da bi ga kak turški orožnik ubil, marveč da bi prej on sam ustrelil orožnika, o čemer je Mandelstam ostentativno pokazal valiju velik revolver. Med valijem in ruskim konzulom Mandelstamom so se vsled tega spora pretrgali odnošaji. Ustaši so izdali novo revolucionarno proklamacijo, ki se te dni razdaja po Macedoniji in Stari Srbiji. Ista se glasi: „Bratje kristijani! Petindvajset let je že minulo, odkar je Evropa zaukazala

Turčiji, da mora priznati naša prava. Oglejte se okoli in videli bodele le obup in bedo. Vaše hiše so v plamenih, vaši bratje so poklani, zaprti v ječah, ali pobegli; vaše žene so izročene zasramovanju turških tolpa in morda jutri podležete tudi vi kakor žrtve turškega barbarizma. Kmeti, razvili smo zastavo ustaje, na kateri je zapisano geslo: Svoboda ali smrt! Nadejamo se, da bo to zadnjikrat in ta naš poziv slednji. Mi zmagamo in Evropa, če ni zgubila že zadnje sledi krščanskega čuta, ne dovoli, da se Balkan pokrije z jezeri krvi in da postane grob našega naroda. Sledite nam v tej zadnji uri v sveti boj, vaš obstanek je zagotovljen, naši bratje bodo branili vaše žene. Pridite: pričakujemo vas“. Vesti iz Belegagrada zatrjujejo, da je ta proklamacija dosegla svoj uspeh in da v vilajetih Bitolj, Solun in Drinopolje cele trume kmetov prehajajo k ustašem, ki so dobro oboroženi, imajo mnogo denarja, dinamita in — kar je najvažnejše — da imajo tudi mnogo poguma. Korespondenčnemu uradu poročajo iz Carigrada, da Turki ne bežijo iz Macedonije v Cargrad radi kakih grozovitosti ustašev, marveč radi vesti, raztrošenih po ustaših, da ni daleč do bolgarsko turške vojne.

Koliko zaslužijo angleški gledališki igralci. Časopisi poročajo, da znani komiker Dan Leno zasluži na teden v gledališču Drury Lan 5000 kron. Miss Olga Nethersole bo dobivala na teden 4000 kron, miss Ade Reeve pa 2500 kron. Pozabiti se pa ne sme pri tem, da zimska sezona v gledališču Drury Lan traja le nekaj tednov.

Novi svetnik. V ruski pravoslavni cerkvi je bil letos kanoniziran sv. Serafim. Velike slovesnosti so se vršile v samostanu Saroff, kjer je živel Serafim od svojega 17. leta. Sam car Nikolaj se je vdeležil slovesnosti s celim svojim dvorom. Navzočih je bilo na stotisoče romarjev.

Nevarni zajel. V Madridu so tatovi pred nekaj dnevi odnesli iz bakteriološkega zavoda 47 zastrupljenih zajcev. Vsa policija je na nogah, da dobi v pest tatove in nevarne zajce. Kajti zajci imajo vcepljene različne bolezni kot steklino, vročinsko bolezen, ošpice, jetiko i. dr. bolezni. Použito njihovo meso bi lahko povzročilo strašne bolezni. Zato opominjajo madridski listi, naj meščanje nikar ne jedo zajcev.

Prstan v jeziku. Ko je neki mesar v Emdenu odrezal jezik zaklanemu prešiču, je zapazil naenkrat prstan, ki se je bil zarastel v meso. Najbrže ga je prešič požrl s pičo vred, a se mu je nataknil na jezik in potem zarasel.

Kraljeva zaušnica. Nedavno je bil angleški kralj Edvard s kraljico Aleksandro v Dublinu. Pri tej priliki se je živo spomnil na svoj prvi obisk v tem mestu. Bil je ta čas sedanji kralj 8 letni, precej trmoglav deček. Ko se je peljal s svojo matejo kraljico Viktorijo, očetom in bratom v odprti kočiji po mestu, so oče, mati in brat na vse strani prijazno odzravljali navdušenemu ljudstvu, le mali princ se je držal prihuljeno. Kraljica mati je sicer to takoj zapazila, toda dalje časa ni nič rekla. Končno pa se ni mogla nič več premagovati. Z eno roko je zbila trdoglavnemu princu klobuk z glave, z drugo pa mu je prisolila gorko zaušnico.

Bolgarskega kneza še vedno ni. Te dni so mu brzojavili iz Zofije, naj bi vendar prišel, ker v teh osodopolnih časih zahtevajo tudi korigisti države, da bi se vladar povrnil domov, ali Ferdinand ni nikakor tega mnenja. Odgovoril ji je namreč, da mu njegovo sedanje zdravljenje jako ugaja, in da bi prišlo njegovo zdravje v veliko nevarnost, ako bi ravno sedaj pretrgal svoje zdravljenje. Njegovo zdravje je po njegovem mnenju od velike važnosti za celo Bolgarijo. Kakor se vidi, ni kneza Ferdinanda tudi v teh resnih trenutkih še zapustil humor, in prepričani smo, da je neizrečeno zadovoljen, ko se mu je posrečilo odnesti zdravo kožo iz Bolgarije.

Grozna eksplozija. Dva manjša skladišča za smodnik, v sredi velikega števila malih delavskih hiš v Lowellu, Mass., sta 29. m. m. eksplodirala z groznimi posledicami. Več kot 22 ljudi je bilo ubitih in najmanj 50 težko poškodovanih. Pet delavcev, ki so ravno devali smodnik v zaboje, je bilo raztrganih na kosce in štirje dečki, ki so se nahajali kakih 200 m proč od skladišč, so bili na mestu ubiti, 14 lesenih hiš,

ki so stale v bližini, so bile porušene, kakor da bi bile zidane iz papirja. Sedem izmed teh je takoj pričelo goreti, najbrž vsled ognja po kuhinjah; v par minutah ni ostalo na mestu nič družega, kakor pepel in osmojeno tramovje. Znano je, da so bile najmanj tri osebe podute pod razvalinami ter so v požaru zgoarele. Kakih devet oseb so rešili iz gorečih razvalin, toda so pozneje umrle v bolnici. V daljavi najmanj pet milj je moč eksplozije pobila vsa okna pri poslopjih in pok se je slišal 50 milj daleč. Solna kislina je užgala smodnik.

Poletje na Ruskem. Po vsej jugozapadni Rusiji, posebno pa v gaberniji Kiev vlada strašna, skoro tropična vročina. Dolgotrajna vročina je privabila neizrečeno veliko ščurkov. Kar v celih trumah lazijo od vasi do vasi. Vse hiše so jih polne. Niti še tako dobro zaprta skrinja ni na varnem. Česar se lotijo, ni za nič več. Poleg tega pa še zapuščajo jako oduren duh. Vročina je tudi mnogim prinesla solnčarico, za katero jih je že mnogo na cesti umrlo. V Petregradu pa je nasprotno skoro jesensko, da zimsko vreme.

Velikansk top. Pravi monstrum svoje vrste je Kruppov top, kojega odprtina meri v premeru 28 cm, njegova cev je dolga 344 m in vsa teža znaša 73.000 kg. Krogla je težka 345 kg, porabi se za en strel 13 kg smodnika. Krogla prebije železne plošče v debelosti 24 cm.

Koliko las imamo na glavi. Vemo-li, koliko las imamo na glavi? Statistiki, ki nimajo pač z drugim preganjati dolgega časa, so hoteli odgovoriti tudi na to vprašanje. Nekateri so šteli lase, drugi so se premagali tako, da so sešeli lase na eni kvadratni coli, in so spričali do zaključka, da ima človek približno 1076 las na eni kvadratni coli. Ker ima teme človeške glave čez 20 kvadratnih col, bi bilo vseh las na človeški glavi 127.920. Drugi statistiki, ki so hoteli biti bolj natančni ter so specifikirali, med tem, ko so razločili debelost lasu po barvi. Določili so sledeča števila: rdečih las je 9200, rjavih 11.800, črnih 105.050, rumenih 143.000. Rumeni lasje so bili torej najfinejši, rudeči pa najdebelejši.

Rastlina proti takozvanim „moskito“. Kapitan Larymore priporoča v nekem angleškem glasilu rastlino „Ocimum viride“ kot najboljši pripomoček proti nadležnim mrčesom „moskito“. Rastlino je spoznal na svojem popotovanju. Tudi črnici in Indijanci rabijo to ali podobno rastlino, da se ubranijo mrčesov.

Švicarski katoliki so se zbrali 23. julija v hotelu „Metropol“ v Zurichu in potrdili dosedanje vodstvo ter določili za švicarski shod katolikov naslednja predavanja: 1. Vpliv socialne reve na fizično in moralno razvijanje človekovo. 2. Duhovščina in socialno vprašanje. 3. Zadrugištvo, posebno „rafajznovke“.

Največji most. Tak most imajo v New-Yorku. Na njem so tri vrste prehodov. Prva vrsta je za dvotirno električno železnico, druga za kolesarje in tretja za vse.

Papir za svalčice. Za vse se že skoraj porablja papir na svetu, le enega se še ni čulo, a zdaj je prišlo tudi to — iz papirja so jeli v najnovejšem času delati svalčice. Neki francoski časopis namreč ve poročati, da je v New-Yorku začela neka tovarna izdelovati cigarete iz papirja. Kako se pri tem postopa, poročajo listi naslednje: Papir se namoči v sodih, ki so namočeni s pravim tobakovim sokom, nato se dene papir v prešo, na kar ga tako režejo, kakor prava tobakova peresa. Le enega nimajo ta umetno prirejena peresa, namreč žilic. Baje je ta vrsta cigaret izvrstna — tako vsaj hočejo strastni kadilci cigaret.

Onemogočena razstava. V Wörishofenu bi morala biti pred dvema nedeljama razstava v sredini mesta in sicer pastirskih psov. Ker pa je vsled veselja med psi, da so se znašli v tolikem številu, nastalo tulenje v vseh melodijah in tonih, so sklenila letoviščniki, 2200 po številu, da takoj zapuste mesto in njegov koncert. Seveda je to pomagalo. Razstava je bila takoj preklicana, in psi so romali h gospodarjem nazaj.

V Budimpešti so pogorela velika skladišča pariškega blaga tvrdke Goldberg. 13 oseb je baje našlo smrt v ognju, mnogo je ranjenih.

Deželni zbori bodo sklicani, kakor se čuje sedaj, po večini sredi meseca septembra na zasedanja, ki utegnejo glede na položaj v posameznih deželah trajati več ali manj časa.

Koliko je Nemcev na Nemškem. Pri zadnjem ljudskem štetju v Nemčiji so dobili te-le rezultate štetja glede narodnosti, živčih v „rajhu“. Vseh prebivalcev šteje „rajh“ okoli 56 milijonov. 52 milijonov ali 92 odstotkov govori nemški materini jezik. 252.918 ali 0,45 odst. pa ima za „materin“ jezik nemščino ob enem še kak drugi „materini jezik“; v glavnem je nemščina in poljščina in je 169.634 oseb, ki govore to dvojno t. j. nemško-poljsko materinščino. Nenemški t. j. tuj materin jezik govori v Nemčiji 4.231.129 prebivalcev t. j. 7,5 odst. vsega prebivalstva in sicer je od teh 3.086.489 poljščina. V splošnem — tako omenja statistično poročilo — so druge narodnosti tako pičlo zastopane, da se sme smatrati Nemčijo kot jednotno jezikovno ozemlje. — Kako pravični znajo biti brutalni Nemci glede števila narodnosti nasproti drugim, to najbolj vemo mi v Avstriji. Da Prusi niso nič bolji in še slabši, to dokazuje njihovo zverinsko postopanje s Poljaki. Ako Prusi statistično priznavajo 3.086.489 Poljakov, živčih v Nemčiji, tedaj smemo biti gotovi, da so še toliko Poljakov pa naredili za Nemce. Naj zanimiveje pa je, kar govori to poročilo o „dvojnem materinem jeziku“. Kaj tacega dosedaj na svetu še ni bilo, da bi imel kdo dvojen materin jezik. Ta nestvor so izumili še le moderni pangermani, ki smatrajo le trdo svojo blaženo nemščino za živi jezik, vse druge jezike in narodnosti pa za mrtvo pritlikino. Tak šovinizem se pa sam ujé, to je tudi znano. O jednotnem nemškem jezikovnem ozemlju pa Nemci v rajhu pač tako malo morejo govoriti, kakor Nemci v Avstriji. Ako pa oni smejo povdarjati svojo jezikovno jednotnost Nemčije, pa bi smeli tudi Slovani Avstro-Ogerske jedno tako zagosti svojim nasprotnikom, ker smo tu v ogromni večini.

Pet rudarjev utonilo. Ker se je udal kos stene in je voda vsled tega napolnila jamo, je pet rudarjev vtonilo v Ellangowan premogovniku Philadelphia & Reading Coal & Iron kompanije, ravno ko bi imeli nehati z delom. Zraven jame, kjer so se nahajali omenjeni rudarji, je bil zapuščen in poplavljen rudnik, v katerem se je ravno sedaj nabralo veliko vode. Vsled velikega pritiska se je stena vdala in udrla v sosedno jamo. S seboj je voda nesla tudi precej premoga, zato sedaj še ni bilo mogoče rešiti trupel vtopljenih rudarjev.

Konferenca državne zveze.

Dne 18. avgusta vršila se je na Dunaju 2. konferenca državne zveze krščanskega delavstva v Avstriji.

V prvi polovici letošnjega leta je zveza razposlala 234 in sprejela 130 dopisov. Tajnik državne zveze je tudi osebno agitiral; tako je preskrbel strokovnemu društvu na Dunaju premembno pravil, kakor je bil tudi na zborovanjih krščansko socialnih zvez v Briksnu, Bruku, Moravski, Lepi gori, Odravu, Welsu in v Cvitavu.

Državni zvezi pristopila so v prvi polovici tekočega leta društva v Cvitavi na Moravskem, kršč. soc. zveza v Ljubljani in kršč. soc. strokovno društvo papirnih delavcev v Vevčah. V zvezini blagajni je 31. julija t. l. bilo 648 kron in ožji odbor državne zveze je imel 6 sej.

Na strokovno organizacijskem polju se je minulo leto tudi nad vse pridno delovalo. Ustanovila se je krščanska strokovna zveza lesnih delavcev, vlada je potrdila pravila za strokovno organizacijo čevljarjev in pravila za strokovno rudarsko organizacijo,

Želeti je, naj bi strokovno organizirani delavci, odnosno njihove strokovne zveze pristopili k državni zvezi, ker imajo take ugodnosti glede potne podpore. Sklenilo se je nadalje tudi izdati poljudno pisano knjižico o strokovni organizaciji.

Najvažnejša točka je bila brez dvojbe o potni podpori in se je o tej stvari sledeče sklenilo:

S 1. januarjem 1904 se v državni zvezi upelje popotna podpora. Pravico do te podpore imajo društveni člani društev, ki so v državni zvezi, toda le taki člani, ki so bili najmanj pol leta člani društva in ki s svojimi društvenimi prispevki niso bili v zaostanku. Vsak tak član ima pravico v vsakem kraju, kjer se nahaja kako društvo, ki je v državni zvezi, zahtevati podpore v znesku 50 vin. na dan in na Dunaju 1 krono.

Namesto denarne podpore sa lahko da tudi prenočišče in zajuterk ali večerjo.

V enem in tistem kraju sme član samo za en dan zahtevati popotno podporo in to le dvakrat v enem letu. V krajih, kjer je več društev, ki so v državni zvezi, se podpora podeli samo le enkrat. Največ sme posamezni član dobiti na leto 20 kron potne podpore. Ako je član tekom 12 mesecev dobil podporo v navedenem znesku ima še le čez 6 mesecev zopet pravico do nje.

Vsak član dobi popotno legitimacijo. V tej mora biti potrjeno po predsedniku in tajniku njegovega društva, da je opravičen do podpore in to potrdilo mora biti z društvenim pečatom opremljeno (štemplano). Potno legitimacijo mora lastnik, predno prične popotovati, lastnoročno podpisati.

V to legitimacijo se mora vsaka potna podpora vpisati in mora tudi član vsako podporo društvu, ki mu jo da, potrditi.

Legitimaciji priložen je natančen seznam krajev, v katerih so društva, ki dajo popotno podporo. O porazdelitvi potnih podpor na posamezna društva naj podrobnosti določijo deželne zveze.

O pravnem varstvu, ki naj ga daje državna zveza so se sprejele sledeče določbe:

A. Državna zveza da brezplačno pravno varstvo pri zaključnih razpravah svojim društvam in njihovim članom, katere se vrše na Dunaju, torej pri upravnem sodišču, na višjem sodnem in kasacijskem dvoru in državnem sodišču.

B. Če se gre za zastopstvo pri kaki oblasti, katere delokrog se razteza čez več dežel, ki ima pa svoj sedež izven one dežele, v kateri se nahaja dotično društvo.

Preporne točke pa morajo biti le one, ki imajo svoj vzrok vsled službenega ali delavskega razmerja ali pa v izvrševanju društvenega in zborovalnega zakona.

Pravno varstvo državne zveze obstoji:

A. Dajo se brezplačno ustmeno ali pismeno pojasnila.

B. Preskrbi se brezplačno pravnega zastopnika.

Prošnje za pravno varstvo potom državne zveze naj se potom deželne zveze vpošljejo tajniku državne zveze.

Pravico do pravnega varstva imajo člani, ki so najmanj pol leta tudi člani državne zveze in kojim njihov odbor potrdi, da so plačali prispevke za društvo in za državno zvezo.

Posamezna društva državne zveze, kakor tudi deželne zveze, če niso s prispevkom v državni zvezi na dolgu.

Zahtevo za pravno varstvo ima pravico državna zveza zavrniti v sledečih slučajih:

1. Ako se naprej spozna, da bi bil priziv brezvspešen.

2. Če se pri zahtevi za pravno varstvo ne postopa po predpisih.

3. Ako presegajo stroški za pravno varstvo denarna sredstva drž. zveze.

4. Ako je stvar premalenkostna.

Ustanovitev socialno politične knjižice se še vsled finančnih razmer ni izvršila in pride na dnevni red prihodnje konference.

Za takozvani sistem plačevanja društvene udnine z markami se bodo natisnile potrebne tiskovine.

Deželne zveze naj delavske pritožbe sprejemajo in naj o teh obveste obrtne nadzornike.

Državna zveza bode storila korake pri drž. poslancih, da se odpravi ona določba, po kateri ima delodajalec pravico spremljevati obrtnega nadzornika po delavnici, vsled česar je otežkočeno zaupno občevarje delavcev z obrtnim nadzornikom.

Državna zveza bode naprosila politične stranke, da se v razprave postave o delavskem zavarovanju na slučaj bolezní upelje pri volitvah proporcionalni sistem.

K mednarodnemu kongresu katoliških soc. politikov v Freiburgu bode drž. zveza na svoje stroške poslala zastopnika.

Ožjemu odboru se noroča, vsako jesen izdelati načrt za govore in ga razposlati zvezinim društvam, kakor tudi v važnih aktualnih vprašanjih izdelati skice za govore in resolucije in izpeljati edinost in sorazmernost pri akcijah kršč. delavstva.

Dopisu mednarodne mirovne pisarne v Bernu za morališko podporo se je v ugodnem smislu ugodilo.

Novemu sv. očetu Piju X. se je odposlala brzojavka.

S temi predlogi je stopila državna osrednja zveza krščansko socialne delavske organizacije v Avstriji na praktično polje. Med sprejetimi predlogi se nam zde pač najvažnejši oni o popotni podpori in pa o pravnem varstvu. Popotna podpora bode zlasti dobro služila zlasti onim našim delavcem društvenim članom, ki potujejo. Naši ljudje bodo imeli večje koristi od nje, nego jih bodo imeli Nemci, ki le redko potujejo pri nas, med tem, ko Slovenci istinito zelo mnogo hodijo na tuji svet. Dokazala pa je s tem državna zveza tudi, da ima resen namen in veselje za delo, kar se pač pri mnogih društvenih odborih vsled brezbriznosti odbornikov ne more, žal, vedno trditi.

Dolžnost tudi slovenskih krščanskih delavskih društev je, pristopiti k državni zvezi in mi prav resno pozivljamo naša delavska društva k pristopu. Za vsakega člana plačajo društva osrednji državni zvezi 24 vin. na leto, ne prevelika svota z ozirom na ugodnosti, ki jih nudi državna zveza posamnim zvezinim društvam. Kdor želi o državni zvezi kaj več pojasnil, naj blagovoli prečitati v poročilu o shodu kat. nep. društev poročilo o naši in državni zvezi, podrobnjeja pojasnila pa daje na zahtevo: Slovenska krščansko socialna zveza v Ljubljani, ki je s svojimi člani delavci v Ljubljani letos pristopila k državni zvezi in ki najtopleje priporoča pristop kršč. slov. delavskim društvom. Pripomnimo, da je odbornik državne zveze tudi dr. Krek.

Alkoholizem.

Predaval dr. med. G. Bunge v Bazelu. — Prevedel J. Kranjc. (Dalje).

V tem oziru treba omeniti in izrečno poudariti, da je od vseh alkoholij pivo najškodljivejše, ker se nobena druga pijača ne da tako zelo rabiti, ako se hočeš iznebiti dolgega časa. Filister ali v mišljenju in dejanju omejen človek se vsakokrat kar vzgraja, kadar čuje, da je ta ali oni „vsled žganja“ postal tat ali morilec. A da jih pri pivu na tisoče postane norcev, bebecv in — tepcev, to ga nikakor ne razburja, to mu ne greni njegovega egoističnega duševnega pokoja. Pivo je že iz tega vzroka najnevarniša opojnina, ker se nam ve bolj, ko vse druge prikupiti. Žganjepitje smatra vsakdo za sramotno, z nezmernim in neizmernim zauživanjem piva pa se ošabno ponaša duševni cvet, duševna elita našega naroda.

Nobene druge pijače se tako hitro ne privadiš, kakor piva, nobena druga pa ti tudi tako naglo ne pokvari okusa za normalno hrano in neškodljive užitke. Nobena druga pijača ne privede človeka tako hitro v nezmernost.

Zagovorniki piva naglašajo navadno v njegovu obrambo, češ, da je ob enem živilo, da redi. In res, ne more se tajiti, da pivo nima precej ogljičnih hidratov — dekstrina in sladkorja. A baš teh ogljičnih hidratov večina ljudi v svojem živéžu ne pogreša, ampak jih ima celo v izobilju. Tedaj pač ni nikakoršnega vzroka, da bi ogljične hidrate pridevali k svoji hrani v tej najdražji obliki.

V prilog lahkih opojnih pijač — vinu in pivu — trdijo tudi, da povspešujejo prebavljenje. Vemo pa za gotovo, da je ravno nasprotno res. Mnogovrstni poskusi na ljudeh in živalih, po-

sebeno pa poizkusi na človeku s pomočjo želodčne sesalke in neposredna opazovanja na osebah obolelih na želodčni pijavki, so dokazala enoglasno, da že male količine piva in vina prebavljanje zdatno ovirajo in kaze.

Že samo zmerno uživanje alkoholičnih pijač ni le brez koristno, temveč je zelo škodljivo. To nam jasno izpričuje statistika angleških „životnih zavarovalnic“, kiso, kakor znano, prišle do zaključka, da popolni abstinenti dosežejo dokaj višjo starost, kot zmerni pivci.

In res popuščajo omenjene družbe abstinentom 10—15 odstot. zavarščine.

Kajpada je dobro ločiti vprašanje o važnosti alkoholičnih pijač kot živilo od vprašanja o njih vrednosti kot zdravilo. Kot zdravilo je alkohol po naziranju večine naših zdravnikov pač še neobhodno potreben. Tu so baš njegovi omamni učinki, radi katerih se toliko ceni. Alkohol je najprijetnejše zdravilo za živčne bolezni, on vpliva po svojih omamnih učinkih blažilno na hrbtni mozeg in na možgane pri preveliki refleksni razdraženosti — nervoznosti. Kot zdravilo ima alkohol v obliki vina poleg tega dobrodejnega vpliva tudi prijeten okus in duh, kar se mora vpoštevati.

Razume se pa samo po sebi, da opojnih pijač ni zapisati razun proti nenadnim, akutnim boleznim, da se začasno uteše, nikdar pa jih ni rabiti zoper dolgotrajne ali kronične bolezni, kakor iz istega vzroka ne sme zdravnik morfija ali kloralnega hidrata zaukazati zoper kronične bolezni, razun če se gre za „evtanazijo“, da mu bolnik lahko umre.

Prav običajen je izgovor zdravnikov in pivopivcev, češ, voda ni zdrava. Na to se odvrne, da je tudi brezbriznost večine ljudi pri oskrbovanju dobre pitne vode zares neodpušljiva. Dobavljanje vina iz Bordeauxa in piva iz Monakovega smatrajo za malenkost. Donašanje vode iz sosedovega studenca, pa se jim zdi že nemogoče. Ako bi se le stotinko časa in moči, ki jih zahteva pridelovanje alkohola, porabilo za nabavo dobre pitne vode, bi nikomur ne trebalo piti nezdrave vode. A navzlic slabi pitni vodi žive vodopivci še vedno nenavadno dalje in se jih tudi poredkeje in za krajši čas loti kaka bolezen, kakor se to godi pri zmernih in treznih vinopivcih in pivopivcih; to izpričujejo brezdvomno gori navedeni poskusi v angleški armadi ter izkušnje angleških „životnih zavarovalnic“.

Mnogi trdijo, da nikakor ne pijeje alkohola zavolj njegovih učinkov, temveč pijejo plemenite loze kapljico le zaradi njenega prijetnega okusa. V tem oziru jim damo deloma prav; saj je popolnoma upravičeno, da poskrbimo, kako bi nam obed bolje teknil. Toda veselje in slasti, ki ti jih pripravlja duh in okus sladkega vinca, boš drago plačal — s pokvarjenim želodcem in tekom. Kajti uživanje alkoholičnih pijač izpridi popolnoma naš okus; pivec teži skoro brez izjeme samo za mesenimi jedili. Tisti živež, ki zdravemu človeku najbolj z neizprijenim želodcem najbolj diši, za katerim otrok že vsled svojega naravnega nagona proseč izteguje rokice: sladko sadje in sploh vsa sladka jedila se pivcu — gnjusijo. Brž pa, ko se človek odpove popolnoma vsem opojninam, vrne se mu otroški dobri tek in normalni nagib se tu kaj lepo strinja z rezultati fiziologije, ki je dognala, da je v sladkorju iskati vir mišične moči. V vseh jezikih sveta pomenja beseda „sladko“ tudi „prijetno“. Kadar pa postane „sladko“ „neprijetno“, znači to nenormalno stanje. In v takem stanju je pivec. Pivca pa smatram vsakogar, ki se ne čuti zadovoljnega, ako dan na dan ne zavživa alkohola, bodi si že kot pivo ali vino.

Zatorej trdim, ko bi se nakrat odpravile vse alkoholične pijače, bi nam jedila bolj teknila, ob enem pa bi nam bil na razpolago v jedilih tudi večji izbor.

Kdor nastopi proti alkoholu velja takoj za askota; naj tudi v tem oziru izrečem svojo sođbo.

Naša hrana je večinoma premalo okusna. Ker se torej s te strani ne ustreza dovolj naši

poželjivosti po oživljajočem razdraženju dotičnih čutil (namreč vonja in okusa) in s tem ob enem vsemu živčju, je pač razvidno, zakaj strmino preko navadnih jedil še po nekih izvanrednih užitkih. Živež bi nam moral biti ob enem tudi užitek. In res; ako bi se ves denar, ki se izda dandanes za opojne pijače, porabil v zboljšanje živeža; ako bi se vsa bistroumnost in prebrisanost, s katerima se trudijo dandanes rešiti nerešljivi problem, kako narediti tako pijačo, po kateri ne boli glava, obrnila v pripravljanje okusnejše hrane, potem bi poželjivost po narkotičnih užitkih kar sama nehala.

Ako že hlepimo po užitkih, potem se raje potrudimo, da dosežemo na naši mizi kolikor mogoče veliko mnogovrstnost in izpremembo, da tako razveselijo vedno novi miki naše čute in srce. Ne zadostovalo bi, ko bi si človek nabasal želodec samo s potrebno množino beljakovine, masti in ogljičnih hidratov. Vsako zauživanje jedi nam bodi tudi užitek, vsako kosilo nam bodi gostija. Le tako se bomo v resnici poživili in okrepečali za novo naporno delo.

S tem sem zavrnil očitane, češ, da je zadržnost, abstinenca, kako mrtvičenje. Nasprotno trdim, da tisti, ki se odreče opojninam, ne pogreša ničesar, pač pa bo odslej doživel mnogo srečnejše in veselejše dneve.

Dozdaj smo opazovali samo nasledke takozvanega zmerne, treznega uživanja opojnih pijač. Opisovati posledice nezmerne uživanja tukaj ni moja naloga. Da je zavlada vsled zlorabe alkohola na svetu strašna beda, to se je že tolikrat dokazalo in se tako splošno priznava, da bo dovolj, ako samo kratko opozorim na znana dejstva.

Vemo, da zloraba opojnih pijač provzroča celo vrsto bolezni, da ne prizanese njegovo uničevalno delovanje niti enemu delu našega telesa. Angleški zdravniki trde celo, da ima alkohol polovico vseh bolezni na vesti. Skoro vsi zdravniki se nadalje strinjajo v tem, da mnoge te bolezni, zlasti mnogovrstne po alkoholu provzročene živčne bolezni — od najmanjše nervoznosti do popolne blaznosti — prehajajo od staršev na deco, so toraj skrajno dedične bolezni. Saj se je našlo med 3000 bebastimi otroki, kojih starši so glede zdravja in prejšnjega življenja natančno preiskali, 145 takih, katerih roditelji so bili pijanci.

Ravno tako se priznava zveza med pijančevanjem in hudodelstvom. Kazenski sodniki, policijski uradniki, jetniški ravnatelji vseh omikanih držav zatrjujejo enoglasno, da je 70—80 odstotkov vseh hudodelstev učinila zloraba alkohola. Statistično poizvedovanje med 32.837 jetniki v 120 jetnišnicah po celi Nemčiji je dognalo, da je bilo 46 odstotkov vseh umorov izvršenih v pijanosti. Pri ubojih je razmerje 63 odstotkov, pri težki telesni poškodbi 74 odstot., pri lahki telesni poškodbi 63 odstot., pri upor proti državni oblasti 76 odstotkov, pri motenju domačega miru 56 odstot., pri deliktih proti pravosti 77 odstot.

Nadalje je znano, da je zblaznelo po sodbi norišniških zdravnikov v skoro vseh omikanih državah sveta 20—40 odstot. moških norcev le vsled alkohola.

Končno naj še omenimo, da je tudi velik del vseh zakonskih ločitev — na Danskem 25 odstotkov — in vseh samomorov na Angleškem 30 odstot., na Ruskem celo 40 — pripisati pijančevanju na rovaš.

Vsa ta beda pokaže se nam v še jasnejši luči, ako namesto odstotkov postavimo semkaj absolutne številke.

Samo v severoameriški Združenih državah — poroča minister Everett — je ljudstvo izdalo od leta 1860.—1870 za opojne pijače prostovoljno celih 3000.000.000 ali 3 milijarde dolarjev (dolar 5 kron) kot neposrednih izdatkov in 600.000.000 dolarjev na posrednih troških. Alkohol je uničil mej tem časom istotam 300.000 ljudi, poslal je 100.000 otrok v sirotišnice; zagnal najmanj 150.000 ljudi v ječe in prisilne delavnice, povzročil najmanj 2000 samomorov, napravil najmanj 10.000.000 dolarjev škode vsled požara ali nasilja ter storil 20.000 vdov in en mil. sirot.

Za večino evropski držav bi enak popis podal še veliko neugodnejša števila. Opomniti pa je treba, da je to najmanjši del bede, ki jo more statistika s številkami označiti v svojih predalih. Od prve kupice pa do blaznosti, hudodelstva, obupa in samomora je na tisoče stopinj te bede. Le onega, ki je padel na najnižjo stopnjo, opazi še le statistika. In koliko tujega blagostanja uniči vsak teh nesrečnežev! Koliko je razrušene rodbinske sreče, koliko žalosti, koliko solz nedolžnih žrtv pijančevanja, koliko globoko zapanih srčnih ran, o katerih statistični urad ne dobi nikdar nikakega poročila.

(Dalje prih.)

„Slovenski List“ prodaja se v Ljubljani v Brus-Štefotovi prodajalnici Pred škofijo. V Kranju se prodaja v prodajalnici gosp. Floriana. Posamezna številka stane 14 vinarjev.

Nobena poroka več

ne bi smela biti brez 16 10—10

sladoleda.

Razpošilja največja eksportna tvrdka za sladoled in sladčičarsko blago Emil Brandt v Kranju.

Zadružna tiskarna v Ljubljani

Stari trg šte. 19

priporoča

najnovejše vizitnice, kovert s firmo, naslovna pisma ter vsa v to stroko spadajoča dela.

Svoji k svojim!

KONRAD SKAZA St. Ulrich Gröden Tirol.

Slovenska delavnica za vsa cerkvena dela od prečastitih gospodov duhovnikov odlikovana, se priporoča za umetno izdelovanje svetnikov, altarjev, prižnic, križevih potov rezljanih (Relief) in na platno slikave, v vsakem slogu in po mogoče nizki ceni. Betlehemske jaslice s 15 rezljanimi podobami in 16 živali od 50 kron višje. Umetno izdelane „Ljurdске votline“ i. t. d.

Za vsako poljubno podobo pošljem originalne fotografije mojih del, za altarje originalne načrte. — Za vsako slovensko naročilo čez 100 kron dam kot spomin umetno rezljano božje razpelo zastoj.

Za cenjena naročila prosim

48 12—10

Konrad Skaza.

Pristno čebelno - voščene sveče

4 47—30

prodaja

Janko Šink, svečar v Kranju

kg po 5 K, poštne prosto.

18 x—9

Anton Belec

v Št. Vidu nad Ljubljano

izdeluje in priporoča

cerkvene svetilnice ali stalnice

iz kositarja, ali medenine in iz tompaka

obhajilne svetilnice

pušice z zvončki

štedilna in železna ognjišča.

Prevzema

kritje streh

in zvonikov.

Ilustrovani ceniki na razpolago.

**Spominjajte se
ljudskega sklada!**